

טיפולוגיות מגורים בין אוטופיה למציאות Housing Typologies

אדר' לאונרדו קליכמן ואדר' דפנה מתוק
סמסטר א+ב 2016

1. תאור הקורס

נושא המגורים, הינו אחד מן התחומים החשובים באדריכלות ומהווה חלק נכבד מן העשייה והבנייה בארץ ובעולם. הסטודיו יעסוק בנושאים אלו, תוך למידה והבנה של הנושא בהיסטוריה האדריכלית העולמית והישראלית. הסטודיו יעסוק בלמידה וניתוח אופני המגורים בעולם ובישראל לאורך השנים, תוך איסוף חומרים מהספרות המקצועית וסיורים באתרים קיימים. לאור תובנות הניתוח, הסטודנטים יגבשו עמדה אישית בנושא המגורים ויציעו הצעה תכנונית למבנן מגורים ברקמה אורבאנית, הכוללת בתוכה את הנתונים העכשוויים, העתידיים והעל זמניים לתכנון כגון: צרכים פיזיים, צרכים חברתיים ותרבותיים, צפיפות, אקולוגיה, כלכלה ועוד. הכוונה היא ליצור מבנן מגורים (תוך הבנה ביקורתית של המונח עצמו), כשההצעה מכילה את ההבנות של אופני המגורים השונים, ויוצרת מגורים המכילים את הצרכים העכשוויים והעתידיים של "צרכני המגורים". הסטודיו יעסוק בתכנון מבנן מגורים בן 120 יחידות דיור ברקמה האורבאנית, ובניסיון לעסוק באתגר הנובע מהמציאות הישראלית. פיתוח המבנן ייעשה בשלושה קנה מידה: היחידה הבודדת, המבנן, והמרקם האורבאני.

Course description:

Housing is one of the major topics in Architecture and represents a significant portion of the professional activity and construction in the country and around the world. The Studio will deal with these issues, studying, considering and comprehending the Housing issue in both Israeli and World architecture history. The Studio will work on the documentation, study and analysis of both national and international examples throughout the years by examination of professional literature and study tours to existing sites.

According to the insights garnered from these materials, the students will develop an individual and personal position paper on the Housing issue and will design an architectonic proposal for a housing complex in an urban tissue, including contemporary, future and timeless topics such as physical needs, social and cultural needs, density, ecology, economy, etc'.

The Studio will deal with the design of a housing complex of 80 to 120 units, developing it through three different scales: the single unit, the complex and the urban tissue.

2. נושאי הקורס

הפרויקט והמהויות: הגדרת מהות של בית, הגדרה של מבנן מגורים בר השגה, הגדרה של מרקם אורבאני. הפרויקט והצרכים: חברה ותרבות, צפיפות וכלכלה, אקלים ואקולוגיה. הפרויקט והמקום: הקשר אל המקום על משמעויותיו הפרויקט והממדים האדריכליים: משמעות, תחביר ותפקוד הפרויקט והאמצעים האדריכליים: חלל, אור, חומר.

3. מבנה הסמסטר

שלב	אורך (שיעורים)	הגדרת תכנים
1	5	ביקורת, גיבוש מניפסט, גיבוש רעיון כולל – ניתוח סוגיות רלוונטיות לנושא מגורים, ניסוח עמדה ביקורתית לסוגיות הנבחרות על ידי כל סטודנט וגיבוש מניפסט. ביטוי אדריכלי מופשט של המניפסט.
2	3	מבוא וניתוח המקום. סיור באזור הפרויקט, תיעוד וניתוח האזור והסקת מסקנות לקראת התכנון.
3	5	תכנון מבנן מגורים לאור הממדים האדריכליים – התמקמות באזור הפרויקט ותכנון של מבנן מגורים בסביבה הנבחרת. ניתוח ותכנון הפרויקט לאור שלושת הממדים של האדריכלות: המשמעות, התחביר והתפקוד.
4	5	פיתוח מבנן המגורים בקנה מידה השונים: פיתוח של המבנן בדגש על ראייתו בקנה המידה השונים: יחידת המגורים, המבנן השלם והמרקם האורבאני.
5	4	פיתוח מבנן מגורים באמצעות הכלים האדריכליים – המשך פיתוח הפרויקט בהדגשה הדרגתית על הכלים האדריכליים הבסיסיים: המערכת החללית, האור והחומר.
6	4	פיתוח מפורט – פיתוח מפורט של הפרויקט.
7	2	הגשה
סה"כ	28	

במהלך הסמסטר יערכו סיורים (רשימה לא סופית):

1. סיור בשכונות בתל-אביב
2. סיור בירושלים: שכונות ירושלים אופני מגורים מסורתיים מול ניסיוניים

במהלך הסמסטר יערכו הרצאות (רשימה לא סופית):

1. סוגיות בהיסטוריה של המגורים העולמית והישראלית.
2. הרצאה על יחידת המגורים: התפתחות יחידת המגורים ותכנון פונקציונאלי.

3. אורבניזם.
4. תהליך התכנון (דרכים שונות לתהליך התכנון דרך אדריכלים שונים ודוגמאות אישיות)
5. הסינטקס האדריכלי.

4. רשימת ספרות

1. שלי כהן, טולה עמיר, **צורות מגורים אדריכלות וחברה בישראל**, תל-אביב, 2007, הוצאת חרגול.
2. צבי אפרת, **הפרויקט הישראלי, בנייה ואדריכלות 1973-1948**, תל-אביב, מחיאון תל-אביב, 2004.
3. מרים טוביה ומיכאל בונה, **בנין הארץ שיכונים בשנות ה-50**, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1999.
4. גיאורג זימל, רוברט פארק, לואיס וירת, **אורבניזם, הסוציולוגיה של העיר המודרנית**, הוצאת רסלינג, 2004.
5. רחל קלוש, טלי חתוקה, **תרבות אדריכלית מקום, ייצוג, גוף**, תל-אביב, 2005, הוצאת רסלינג.
6. ז'ורז' פרק, **החיים הוראות שימוש**, תרגום מצרפתית: עידו בסוק, הוצאת בבל, 2005.
7. משה צוקרמן, **חרושת הישראליות, מיתוסים ואידיאולוגיה בחברה מסוכסכת**, פטיש הוצאת רסלינג, 2001.
8. עורך יהודה שנהב, **מרחב, אדמה, בית**, הוצאת הקיבוץ המאוחד, מכון ון ליר, 2003.
9. גי דבור, **חברת הראווה**, הוצאת בבל, 2001. ראה תזות 165-179 "ארגון הטריטוריה".
10. מישל פוקו, **הטרוטופיה**, תל-אביב, הוצאת רסלינג, 2003.
11. לואי אלטוסר, **על האידיאולוגיה**, תל-אביב, הוצאת רסלינג, 2003.
12. שרון רוטברד, **אברהם יסקי אדריכלות קונקרטי**, תל-אביב, הוצאת בבל, 2007.
13. Terence Riley, **The Un-private house**, New-York, The Museum of Modern art, 1995
14. Charles Correa, **Housing and urbanization**, New-York, Thames &Hudson, 2000
15. Peter G. Row, **Modernity and housing**, London, 1993.
16. Klaus-Peter Gast, **Living plans – new concepts for advanced housing**, Berlin, birkhauser, 2005
17. Courtenay Smith and Sean Topham, **Xtreme houses**, London, Prestel, 2002.
18. Carles Broto, **New housing Concepts**, Spain, leading international.

5. חומר עזר נוסף - פילמוגרפיה:

1. "מטרופוליס", פריץ לאנג, 1927.
2. "זה הדוד שלי", ז'אק טאטי, 1958.
3. "בלייד ראנר", רידלי סקוט, 1982.
4. "ברזיל", טרי גיליאם, 1985.
5. "האלמנט החמישי", לוק בסון, 1997.
6. "להרגיש בבית", קים קי דוק, 2004.